

УДК 330.322:338.45

ІНВЕСТИЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ТА ПРОАКТИВНІСТЬ В ЕКОНОМІЦІ МІСТА

Бутиріна В.М.¹, Чаргазія Т.З.²

¹*Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, Сімферополь, Україна*

²*Донбаська національна академія будівництва і архітектури МОНмолодьспорту України,
Макіївка, Донецька обл., Україна*

E-mail: v.n.butyrina@gmail.com

Наведено результати критичного аналізу наукових досягнень із сутності інвестиційної активності та уточнено визначення інвестиційної активності в економіці міста. Подальшого розвитку набув термінологічно-понятійний апарат, що характеризує інвестиційні процеси в економіці територіальних утворень: економіка міста, інвестиції, інвестиційна проактивність.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна політика, місто, активність, проактивність.

ВСТУП

Сучасний етап розвитку вітчизняної економічної науки характеризується підвищенням уваги до інвестицій та інвестиційної діяльності як чинників стрімкого економічного зростання та інноваційного розвитку територій.

Проте на сьогодні в умовах децентралізації інвестиційного процесу, нерівномірного перерозподілу фінансових ресурсів між окремими містами регіону та їх концентрації переважно у мегаполісах, існує невідповідність процесів відтворення, необхідних для забезпечення розвитку міста, обґрунтованим потребам. Навіть міська система найкрупніших, крупних та великих міст, не зважаючи на свою територіальну цілісність, є диференційованою у зв'язку з існуючим розривом у рівні та якості життя місцевої громади і у рівні соціально-економічного розвитку цих районів у містах.

Ускладнюють процес підвищення інвестиційної активності невирішеність питання функціонування спеціальних економічних зон та територій пріоритетного розвитку, обмеженість та розмитість правових основ місцевих органів влади із підвищення інвестиційної привабливості підзвітної території, недосконалість механізму формування та впровадження документів стратегічного планування інвестиційної діяльності у місті (інвестиційних програм та планів), недостатнє використання інструментів підвищення інвестиційної активності, відсутність практики оцінки ефективності інвестиційної політики.

Дослідженню теоретичних і практичних проблем розвитку економіки міста присвячено праці зарубіжних та вітчизняних науковців: С.В. Богачова [1], Т.В. Дробішевської [1], В.С. Занадворова [2], І.О. Ільїна [3], О.О. Лук'яненко [4], В.Є. Рохчіна [5], Ю.Ф. Сіміонова [6], В.В. Фінагіна [7] та ін. Питання оцінки інвестиційної активності в економіці територіальних утворень різних рівнів розглянуто у роботах таких дослідників як Ю.П. Анісина [8], В.Є. Будякової [9], Я.О. Дерябіної [10], Н.П. Карлової [11], І.В. Гришиної [12], Р.Н. Заріпової [13], О.О. Казакевич [14] та ін.

Однак у наведених дослідженнях та публікаціях відсутня однаковість щодо визначення сутності інвестиційної активності територіального утворення. Уточнення потребують питання деталізації складових інвестиційної активності в економіці міста, а особливо економічної сутності та ролі інвестиційної проактивності.

Зважаючи на те, що інвестиційна активність безпосередньо впливає на результативність функціонування економіки міст, проблема реалізації дієвої інвестиційної політики окремими містами набуває особливого значення. З цієї позиції питання теоретичного обґрунтування інвестиційної активності в масштабах економіки міст з метою ідентифікації та систематизації її складових має науковий інтерес та потребує подальших досліджень. Серед таких складових інвестиційної активності, які позначаються на результатах оцінки інвестиційних процесів в економіці міста та потребують більш ґрунтовного опрацювання, слід виокремити поняття інвестиційної проактивності.

Метою роботи є теоретичне узагальнення та визначення особливостей інвестиційної активності та проактивності в економіці міста, що сприяє удосконаленню системи моніторингу інвестиційної активності та підвищенню якості управління відтворювальними процесами в економіці міста.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

З метою дослідження поняття «інвестиційна активність в економіці міста» необхідно визначити сутність її складових – понять «економіка міста», «інвестиції» та «активність».

Економіка міста є його матеріальною основою функціонування та розвитку. У той же час, «економіка міста – не механічна сукупність галузей міського господарства. Включаючи у себе економіки галузей, економіка міста представляє собою більш високу і якісно нову організацію із притаманними їй законами розвитку» [7, с. 60].

Існують різні варіанти визначення сутності економіки міста. Дробишевська Т.В., характеризуючи інституціональну структуру економіки міста, ототожнює її із господарським комплексом міста, який «... утворюють підприємства й організації усіх форм власності й організаційно-правових форм господарювання у всіх видах економічної діяльності» [1, с. 66].

У роботах Фінагіна В.В. економіка міста визначається сукупністю економічних відносин, що виникають відносно виробництва, розподілу і споживання матеріальних благ і послуг з метою створення оптимальних умов життєдіяльності людини [7, с. 51]. У подальшому наводиться більш поглиблена інтерпретація даного визначення, а саме: «економіка міста – це сукупність економічних відносин, що включає функціонування всіх галузей і сфер матеріального і нематеріального виробництва, розташованих на його території» [7, с. 48-49]. Автор відзначає, що «...у галузевому розрізі економіку міста можна представити як економічні відносини у сферах:

матеріального виробництва – промисловість, будівництво, транспорт, зв'язок, сільське господарство;

обслуговування – житлово-комунальне господарство, торгівля і громадське харчування, міський пасажирський транспорт, охорона здоров'я, освіта, побутове обслуговування, культура, фізкультура і спорт.

Перераховані структурні складові економіки міста в основному вже сформувались в якості самостійних галузевих економік. Матеріальну основу економіки міста представляють галузі сфери матеріального виробництва. Виробничі відносини останньої складають економічний базис всього суспільства і міста зокрема» [7, с. 51; 4, с. 22].

Ільїн І.О. визначає, що економіка міста комплексно вивчає економічні питання розміщення і розвитку виробничих сил і розселення населення у містах. «Предмет економіки міста полягає у вивченні специфіки проявлення в ньому законів матеріального виробництва. Головними питаннями даного предмету є: виявлення закономірностей розвитку у місті галузей матеріального виробництва, у тому числі галузей промисловості, їх ролі, місця і взаємодії, формування міста як локального господарського комплексу, складової частини єдиного господарського комплексу держави. Інші важливі питання предмету економіки міста – це вивчення розподілу і споживання продукції матеріального виробництва, економіки розвитку галузей сфери нематеріального виробництва, формування міської інфраструктури, розселення мешканців. Важливим аспектом даних досліджень виступає економіка територіальної організації міста, його планування і забудови» [3, с. 5]. Але у результаті дослідження І.О. Ільїн приходять до думки, що економіка міста – це виробничі відносини у взаємозв'язку із продуктивними силами.

Цей науковий підхід має своє продовження у сучасній економічній думці. Так Сіміонова Ю.Ф. стверджує, що «... економіку міста можна розглядати як систему, в якій функціонує і взаємодіє два взаємопов'язаних блока підсистем: блок продуктивних сил і блок виробничих відносин» [6, с. 13].

Розглядаючи економіку міста спираючись на блок продуктивних сил необхідно говорити про матеріально-технічну базу галузей економіки, стан виробничих фондів, їх відтворення і про використання трудових ресурсів, їх загальноосвітній і професійно-технічний рівень.

Блок виробничих відносин Ю.Ф. Сіміонова структурує за групами – соціально-економічні, організаційно-економічні та управлінські. Автор стверджує, що головне значення мають соціально-економічні відносини, основою яких є форма власності на засоби виробництва і на продукти праці. Вони визначають увесь спектр і характер відносин у сфері виробництва, розподілу, обміну і споживання. «Економічні відносини – це відносини між суб'єктами (фізичними і юридичними особами), що мають свої економічні інтереси. Останніх велика кількість, вони можуть характеризуватися гармонією і суперечливістю. Перехід до ринку із притаманним прагненням його учасників до прибутку ускладнює проблему узгодження економічних інтересів. Конкуренція внутрішньо обумовлює посилення одних і послаблення інших. У рамках міста цей процес здійснюється в умовах обмеження території і великої концентрації населення. Тому, всі зміни у положенні

учасників ринку повинні буди заздалегідь прораховані, щоб уникнути неприємних наслідків: дефіциту продукції або його затоварення» [6, с. 14-15].

У роботі В.Е.Рохчіна визначено, що «... економіка міста не зводиться до комунального господарства, а представляє собою сукупність функціонування підприємств і установ, що здійснюють на території муніципального утворення господарську діяльність, направлену на задоволення колективних (громадських) потреб населення, що складає місцеве співтовариство, а також економічні процеси, що протікають на території міста» [5, с. 46].

Таким чином, у ході дослідження було доведено, що сутнісне визначення поняття «економіка міста» та її складових у різних науковців дещо відрізняється. Так одні вчені ототожнюють економіку міста із міським господарством; інші характеризують її як сукупність економічних відносин щодо виробництва, розподілу і споживання матеріальних благ і послуг; треті розглядають її як виробничі відносини у взаємозв'язку із продуктивними силами; четверті – як сукупність функціонування підприємств і установ та економічні процеси на її території. На нашу думку, кожен з наведених підходів має право на існування, але найбільш повно сутність економіки міста характеризує теорія, за якою остання є взаємозв'язком продуктивних сил та виробничих відносин.

Отже, виходячи з вищенаведеного матеріалу, економіка міста є взаємозв'язком продуктивних сил та виробничих відносин із виробництва, розподілу, обміну та використання трудових ресурсів, основних засобів, інвестиційних та інших ресурсів міста між населенням, бізнесом та владою.

У відповідності із Законом України «Про інвестиційну діяльність» інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, у результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект [15, с. 2].

Інвестиції у відтворення основних фондів і на приріст матеріально-виробничих запасів здійснюються у формі капітальних вкладень.

До капітальних інвестицій відносять:

інвестиції в основний капітал (основні засоби), інші необоротні матеріальні активи;

витрати, пов'язані з поліпшенням об'єкта, що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первинно очікуваних від використання об'єкту, і, на суму яких збільшується первісна вартість основних засобів (капітальний ремонт будівель, споруд, машин та обладнання);

інвестиції у необоротні нематеріальні активи, а також витрати на формування основного стада [16, с. 204].

Найбільшої уваги потребують інвестиції в основний капітал, так як вони є найвагомішою складовою капітальних вкладень в економіці міста.

У цілому, активність (від *agere* – діяти) – енергійна, посилена діяльність [17], діяльна участь у чому-небудь або діяльний стан, протилежне йому – пасивність [18]. Так, наприклад, економічну активність визначають як посилену діяльність із виробництва або реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), а також будь-яка інша діяльність, що направлена на отримання прибутку (доходів) або соціально

значущого результату [13, с. 26]. Як на рівні світового господарства, так і на національному і місцевому рівнях спостерігається різка неоднорідність у просторовому розподіленні економічної активності. Можна констатувати, що економічна активність концентрується у центрах видобутку природної сировини, але ще у більшій мірі у центрах його переробки, у транспортних вузлах і центрах збуту товарів і послуг. Більша частина таких центрів є містами (часто такими, що поєднують на своїй території декілька вказаних функцій), відповідно у містах і на прилеглих до них територіях передмістя зосереджена і основна частина національного багатства – основних фондів підприємств, житлового фонду і інфраструктури міст [2, с. 21].

В економічних дослідженнях зустрічаються наступні термінологічні поєднання поняття «активність»: ділова, підприємницька, господарська, фінансова, виробнича, інноваційна, винахідницька, інвестиційна [13, с. 26].

Узагальнюючи розглянуті поняття, слід звернути увагу на одну суттєву деталь. Найчастіше в економічній літературі словосполучення «інвестиційна діяльність» і «інвестиційна активність» неправомірно ототожнюються, маючи при цьому різне сутнісне значення.

Так, діяльність – це заняття, праця, дії, у той час як активність передбачає діяльну участь, діяльний стан, й цілком логічно існування термінологічного антоніма, такого як інвестиційна пасивність [13, с. 28].

Результати аналізу розглянутих визначень поняття «інвестиційна активність» свідчать про їх багатоаспектність. Але, у той же час визначення інвестиційної активності як «поведінки суб'єктів інвестиційної діяльності» не достатньо характеризує досліджуване поняття, як «сукупність власних фінансових можливостей регіону та можливостей залучення зовнішніх фінансових ресурсів» – більше характеризує інвестиційні можливості ніж інвестиційну активність територіальної одиниці, ототожнення визначень активність та інтенсивність також є суперечливим.

Якщо розглядати інвестиційну активність як характеристику кінцевого результату інвестиційного процесу, то справедливим є визначення за яким інвестиційна активність – це позитивна динаміка зміни низки параметрів, що характеризують обсяги і структуру інвестицій, результати їх реалізації та джерела надходження у результаті економічних відносин. До таких параметрів можна віднести показники середньодушового обсягу інвестицій, обсягу введених основних засобів та їх відтворення, використання інвестиційного потенціалу підприємств міста тощо.

Проте і це визначення потребує уточнення, так як до сутності інвестиційної активності поряд із зростанням обсягів та їх використанням, необхідно включити і створення умов для їх надходження, а результати оцінки, побудовані лише на даній трактовці, будуть обмежені, адже інвестиційну активність не можна охарактеризувати тільки на основі зміни обсягу та структури інвестицій.

Визначення сутності інвестиційної активності вченими-економістами наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Трактування сутності поняття «інвестиційна активність»

Автор, рік, джерело	Визначення поняття «інвестиційна активність»
Аніскін Ю.П., 2002 р. [8, с.33]	залучення і реалізація позикового капіталу, прямих та портфельних інвестицій з метою підвищення економічного потенціалу і переведення підприємства на якісно новий рівень функціонування
Будяков В.Є., 2008 р. [9, с.171]	швидкість (інтенсивність) протікання інвестиційних процесів, що вимірюється зміною співвідношень інвестицій до валової доданої вартості або валового регіонального продукту; зміни динаміки зрушень структури капітальних інвестицій; зміни співвідношень інвестицій в основний капітал до середньооблікової чисельності працівників у реальному секторі економіки регіону
Гришина І., 2002 р., [12, с.5]	результат реалізації інвестиційної привабливості регіону, тобто реальний розвиток інвестиційної діяльності в регіоні, що характеризується обсягами і темпами залучення інвестицій в основний капітал регіону
Дерябіна Я., 2003 р. [10, с.16]	міра інтенсивності процесів інвестування у рамках регіону, що враховує ресурсні і реалізовані інвестиційні можливості регіональної економічної системи
Заріпова Р.Н., 2004 р. [13, с.31]	характеристика рівня інтенсивності інвестиційних процесів з урахуванням специфічних для регіону умов і чинників розвитку, що спрямована на виявлення і ефективний перерозподіл наявних у регіонах інвестиційних ресурсів як в просторі, так і в часі
Карлова Н.П., 2002 р. [11, с.4]	діяльність інвесторів, що пов'язана із збільшенням обсягів реалізованих інвестиційних ресурсів і найбільш оптимальним їх використанням у пріоритетних сферах
Казакевич Е.А., 2002 р. [14, с. 86].	сукупність власних фінансових можливостей регіону та можливостей залучення зовнішніх фінансових ресурсів
Салімов Л.Н., 2009 р. [19, с.85-86]	поведінка суб'єктів інвестиційної діяльності; динаміка розміру та структури інвестицій; темпи зростання і ефективність використання інвестиційних ресурсів

Источник: составлено автором

Узагальнюючи вищесказане, пропонується визначити інвестиційну активність в

економіці міста як забезпечення залучення та використання інвестиційних ресурсів для відтворення продуктивних сил міста.

Слід зазначити, що залученню інвестицій передують досить суттєві процеси, такі як формування позитивного інвестиційного клімату міста, створення реєстру інвестиційних проєктів, розробка бізнес-планів тощо. Ці процеси не гарантують залучення інвестиційних ресурсів, проте вони є прямим свідченням інвестиційної активності в економіці міста. Характеристикою цього початкового етапу інвестиційної діяльності, що позначається на інвестиційній активності в економіці міста може стати поняття «проактивність».

Таким чином, інвестиційна проактивність є складовою інвестиційної активності та є характеристикою етапу залучення інвестиційних ресурсів. Зважаючи на це, доцільним є розширити базовий набір показників (параметрів) оцінки інвестиційної активності в економіці міста та доповнити їх показниками, що характеризують не результат, а процес залучення інвестицій.

Поняття «проактивність» широко використовується в різних науках: управління персоналом, інформаційні технології, психологія, менеджмент, що і пояснює безліч його трактувань.

Приставка "про-" має і грецьке, і латинське походження й означає "перед" – передування в просторі або часі, рух вперед, дія в інтересах або замість когось чи чогось [20].

Відповідно до уявлення про проактивність психіки людини між подразниками, які впливають на людину, і її реакцією на ці подразники лежить вільна незалежна воля. Бути проактивною людиною означає, що людина є ініціативною, відповідальною, позитивно налаштованою, усвідомила свої глибинні цінності та цілі і діє згідно зі своїми життєвими принципами, незалежно від умов та обставин.

«Проактивна» модель управління припускає вплив на події у сьогоденні з метою отримання бажаних подій у майбутньому, а отже суб'єкт зобов'язаний управляти процесом своєї еволюції. Отже, проактивне управління – це визначення бажаного (цільового) стану та способів його досягнення шляхом: 1) формування уявлення про бажане майбутнє; 2) побудові узгодженої системи дій щодо його досягнення; 3) спрямування дій управлінців на попередження виникнення проблем; 4) отримання результату – збереження та розвиток конкурентоспроможності.

Таким чином, з точки зору регіональної економіки, інвестиційна проактивність є характеристикою рівня інтенсивності ініціювання інвестиційних процесів в економіці територіальних утворень та чинників, що впливають на успішність відтворювальних процесів.

Зважаючи на вищесказане, інвестиційна проактивність є основою інвестиційної активності, а отже у подальших дослідженнях доцільним є деталізувати складові інвестиційної проактивності, розширити базовий набір показників (параметрів) її оцінки в економіці міста та доповнити їх показниками, що характеризують не результат, а процес залучення інвестицій.

ВИСНОВОК

Таким чином у роботі наголошено, що розвиток економіки міста можливо забезпечити за рахунок підвищення у ній інвестиційної активності;

узагальнено, проаналізовано та уточнено поняття «місто» та «економіка міста»; наведено результати критичного аналізу наукових досягнень із сутності інвестиційної активності та запропоновано визначення інвестиційної активності в економіці міста як забезпечення залучення та використання інвестиційних ресурсів з метою відтворення продуктивних сил.

Серед складових, що характеризують цей процес, запропоновано використовувати поняття «інвестиційна проактивність» та наведено авторське визначення як характеристики рівня інтенсивності ініціювання інвестиційних процесів в економіці територіальних утворень та чинників, що впливають на успішність відтворювальних процесів.

Список літератури

1. Теоретичні основи міської політики : навч. посіб. / Т.В. Дробішевська, О.В. Стоян, Н.М. Гудименко; за заг. ред. С.В. Богачова. – Макіївка : ДонНАБА, 2007. – 241 с.
2. Занадворов В.С. Экономика города. Вводный курс : учеб. пособ. / В.С. Занадворов, А.В. Занадворова. – М. : ИКЦ «Академкнига», 2003. – 272 с.
3. Ильин И.А. Экономика городов : региональный аспект развития / И.А. Ильин. – М. : Наука, 1982. – 207 с.
4. Економіко-правові основи міського господарства: навч. посіб. / [Лук'янченко О.О., Богачов С.В., Хістева О.В. та ін.]; за заг. ред. О.О. Лук'янченка. – Макіївка : ДонНАБА, 2011. – 360 с.
5. Рохчин В.Е. Стратегический анализ развития экономики города : методологический аспект / В.Е. Рохчин, С.Ф. Жилкин // Экономика и управление. – 2005. – №4 (21). – С. 46-52.
6. Экономика города : учеб. пособие для вузов / под ред. Ю.Ф. Симионова. – М. : ИКЦ «МарТ»; Ростов на/Д : ИЦ «МарТ», 2006. – 160 с.
7. Финагин В.В. Экономика города : теория, практика, перспективы / В.В. Финагин. – К. : Наук. думка, 1983. – 162 с.
8. Управление инвестиционной активностью / Ю.П. Анискин, А.Ю. Бударова, А.Н. Попов, В.В. Привалов; под общ.ред. Ю.П. Анискина. – М. : ИКФ «Омега-Л», 2002. – 272 с.
9. Будяков В.С. Методи підвищення інвестиційної активності у регіоні : дис. ... канд. екон. наук: 08.00.05 / Будяков Владислав Євгенович. – Донецьк, 2008. – 181 с.
10. Дерябина Я. Сравнительный анализ подходов к оценке инвестиционной привлекательности и инвестиционной активности российских регионов / Я. Дерябина // Инвестиции в России. – 2003. – №8. – С. 9-19.
11. Карлова Н.П. Організаційно-економічний механізм підвищення інвестиційної активності в регіоні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.10.01 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка» / Н.П. Карлова. – Донецьк, 2002. – 25 с.
12. Гришина И. Применение интегрального показателя инвестиционной привлекательности региона для среднесрочного прогнозирования инвестиционной активности в субъектах РФ / И. Гришина // Инвестиции в России. – 2002. – №3. – С. 3-11.
13. Зарипова Р.Н. Инвестиционная активность в регионе : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.05 / Зарипова Раушания Насимовна. – Уфа, 2004. – 143 с.
14. Казакевич Е.А. Формирование инвестиционного климата в урбанизированном промышленном комплексе: методический аспект: автореф. дис. на соиск. учен. степени канд. екон. наук.: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством (по отраслям и сферам деятельности)» / Е.А. Казакевич. – Новосибирск, 2002. – 23 с.
15. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 47. – Ст. 646. – (Із змін. та допов.).
16. Статистичний щорічник України за 2008 рік / Держкомстат України за ред. О.Г. Осауленка. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агенство», 2009. – 567 с.

17. Ушаков Д.Н. Толковый словарь современного русского языка / [Электронный ресурс] / Д.Н. Ушаков. – М.: Астрель, 2004. – Режим доступа: <http://enc-dic.com/ushakov/Aktivnost-372.html>.
18. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970-1980) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/aktyvnistj>.
19. Салимов Л.Н. Сущность инвестиционной активности и ее значение в управлении региональной экономикой / Л.Н. Салимов // Вестник Челябинского государственного университета. – 2009. – № 9 (147). – С. 83-88.
20. Гарник А.В. Латинский язык с элементами римского права / А.В. Гарник, Г.Р. Наливайко, Г.И. Шевченко : Учеб. пособ. – Минск: Белорусский ГУ, 2001. – 147 с.

Бутырина В.Н. Инвестиционная активность и проактивность в экономике города / В.Н. Бутырина, Т.З. Чаргазія // Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. Серия: «Экономика и управление». – 2012. – Т. 25 (64). № 3. – С. 46-54.

Приведены результаты критического анализа научных исследований о сущности инвестиционной активности и уточнено определение инвестиционной активности в экономике города. Дальнейшее развитие получил терминологически-понятийный аппарат, характеризующий инвестиционные процессы в экономике территориальных образований: экономика города, инвестиции, инвестиционная проактивность.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная политика, город, активность, проактивность.

Butyrina V.N. Investment activity and proactivity in the city economy / V.N. Butyrina, T.Z. Chargaziya // Scientific Notes of Taurida National V.I. Vernadsky University. – Series: Economy and Management. – 2012. – Vol. 25 (64), № 3. – P. 46-54.

Critical analysis of research on the nature of the investment activity are given in the article. Clarified the definition of investment in the economy of the city. Concepts that characterize the investment in the economy of the city, were further developed: the city's economy, investment, investment proactivity.

Keywords: investments, investment policy, city, activity, proactivity.

Статья поступила в редакцию 10. 12. 2012 г.